

STICHTING

HUGO KOTESTEIN

27 MAART 2025

Secretariaat:

Mieke van Deuren

Het Jaagpad 56

3461 HC Linschoten

T 0348-482582

E info@hugokotestein.nl

www.hugokotestein.nl

Inschrijfnr. KvK 41172329

Bankrek. NL60INGB0003551080

De stichting heeft ANBI status

Fiscaal nummer 8040 47 698

Uw gift aan ons aftrekbaar

van het belastbaar inkomen.

Gemeente Woerden
Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling
Postbus 45
3440 AA WOERDEN

Woerden, april 2025

Betreft: jaarverslag 2024 van Stichting Hugo Kotestein

Geachte heer, mevrouw,

Het is mij een groot genoegen u ons jaarverslag 2024 aan te bieden. In dit jaarverslag krijgt u een overzicht van de activiteiten door de werkgroepen van Hugo Kotestein in de diverse gemeenten uitgevoerd om de bedreigde monumenten en landschappen te behouden en te beschermen.

Zoals u zult lezen reageren de werkgroepen niet alleen als de plannen en vergunningen ter inzage liggen, maar zijn zij ook vaak actief in het beginstadium van de planontwikkeling bij gemeenten en provincies.

Hugo Kotestein werkt zonder subsidies van overheden en is daarom voor haar inkomsten afhankelijk van donaties. Zonder bijdragen van donateurs kunnen onze werkgroepen in Bodegraven/Reeuwijk, Harmelen, Kamerik, Montfoort/Linschoten, Oudewater en Woerden hun werk niet doen.

Ik zal het zeer op prijs stellen als u dit jaarverslag na lezing wilt doorgeven aan andere geïnteresseerden in uw omgeving. Hierdoor zullen de activiteiten en inspanningen van Hugo Kotestein ten behoeve van het behoud van belangwekkend cultuur-historisch erfgoed bij nog meer mensen bekend worden.

Giften aan Hugo Kotestein zijn aftrekbaar voor de belasting, daar de stichting erkend is als ANBI, een Algemeen Nut Beogende Instelling.

Met vriendelijke groet,

Dagelijks bestuur Stichting Hugo Kotestein

Word
donateu

STICHTING HUGO KOTESTEIN
jaarverslag 2024

STICHTING

HUGO KOTESTEIN

STICHTING

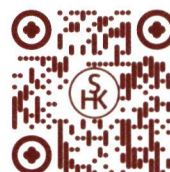
HUGO KOTESTEIN

Stichting Hugo Kotestein is in 1975 opgericht voor behoud en versterking van het historisch erfgoed in haar werkgebied, het hart van het Groene Hart bestaande uit de gemeenten en kernen Bodegraven-Reeuwijk, Driebruggen, Waarder, Harmelen, Kamerik, Linschoten, Montfoort, Oudewater, Snelrewaard, Willeskop, Woerden en Zegveld.

Hierbij gaat het erom de beeldbepalende gebouwen en andere elementen die waardevol zijn uit stedenbouwkundig, landschappelijk, architectonisch of cultuurhistorisch oogpunt te beschermen en te handhaven.

Het initiatief tot de oprichting is genomen door de Stichts-Hollands Historische Vereniging (SHHV) nadat een aantal historische gebouwen in Woerden onder de slopershamer was gevallen. Dit gold onder meer het 17de eeuwse Proveniershuis in Woerden, dat werd gebouwd door Hugo Jasperszoon Kotestein, stadstimmerman (aannemer en bouwmeester). Hugo Kotestein was lid van de vroedschap van Woerden en enige tijd burgemeester. De stichting is naar hem genoemd.

*Foto omslag:
de historische binnenstad
van Oudewater*

STICHTING HUGO KOTESTEIN

jaarverslag 2024

voor behoud en versterking
van de (historisch-)ruimtelijke kwaliteit
van de stads- en dorpsgebieden
en het landelijk gebied

Inhoud

Voorwoord5

Organisatie6

Financiën7

Donateursdag9

werkgroep Oudewater 11

werkgroep Harmelen 15

werkgroep Bodegraven-Reeuwijk 19

werkgroep Montfoort-Linschoten 23

werkgroep Kamerik 29

werkgroep Woerden 33

Het jaarverslag is tot stand gekomen met medewerking van het bestuur en de werkgroepen van de stichting.

Uitgave Stichting Hugo Kotestein
p/a Het Jaagpad 56, 3461 HC Linschoten

www.hugokotestein.nl
info@hugokotestein.nl

IBAN NL60 INGB 0003 5510 80
t.n.v. Stichting Hugo Kotestein

KvK Utrecht, nr. 41172329

Vormgeving: Frans W. van Petegem, Linschoten

Voorwoord

Het jaar 2024 eindigde met een verdrietige gebeurtenis. In november stierf Donald Lambert, voorzitter van de werkgroep Harmelen. Donald was de grote drijvende kracht bij o.a. het herstellen van de Oude Begraafplaats in Harmelen. In het verslag van de werkgroep en het verslag over de oorkonde-uitreiking wordt er verder aandacht gegeven aan de betekenis die Donald heeft gehad binnen onze stichting.

Eind 2024 hadden we nog geen zicht op een voorzitter van het Dagelijks Bestuur. Na het vrij onverwachte overlijden van onze voorzitter in augustus 2023 hebben we diverse personen benaderd en ook zijn er gesprekken geweest. Door privé omstandigheden van betrokkenen of vanwege belangenverstrengeling of door andere bezigheden van de personen die wij benaderd hebben, had de zoektocht nog geen gunstig resultaat. Maar goed nieuws: we hebben goede hoop dat we in 2025 weer een voorzitter hebben.

Gelukkig hebben de werkgroepen zich in het verslagjaar weer volop gekwetend van hun taak om de doelstellingen van de stichting zoveel mogelijk te realiseren. De kennis en kundigheid van de werkgroepen wordt bij de gemeenten zeer gewaardeerd en de werkgroepen worden regelmatig benaderd om mee te denken in beleidszaken zoals bijv. bij het opstellen van richtlijnen voor vrijkomende agrarische gebouwen, zie hiervoor het verslag van de werkgroep Montfoort.

Ook voor het actualiseren van de gemeentelijke monumentenlijst en de lijst monumentale bomen wordt door de gemeenten graag een beroep gedaan op de kennis en deskundigheid die er in de werkgroepen is.

De leden van de diverse werkgroepen zijn een stabiele factor binnen hun werkgebied. Dit is temeer belangrijk vanwege de snelle wisselingen binnen het ambtenarenapparaat waardoor de kennis van geschiedenis en van de monumenten niet bestendig wordt. Het werkt ook beter als bij de planvorming wordt meegedacht en gewezen wordt op bepaalde monumentale, beschermingswaardige objecten dan dat later tegen min of meer vaststaande plannen geageerd moet worden.

Donald Lambert

Ook burgers doen vaak een beroep op leden van de werkgroep, omdat de stichting door haar doelstelling meer ingang heeft binnen de gemeenten. Kortom; de werkzaamheden en inbreng van onze stichting worden gewaardeerd.

Wij wensen u, ook namens de werkgroepen, veel leesplezier en hopen dat u hiermee een goed inzicht krijgt in de activiteiten van de stichting in het verslagjaar 2024.

Het Dagelijks Bestuur

Organisatie

Stichting Hugo Kotestein heeft zes werkgroepen:

- Bodegraven-Reeuwijk
voorzitter *Ton van der Schans*
- Harmelen
voorzitter vacature (na overlijden *Donald Lambert november 2024*)
- Kamerik
voorzitter *Hein Kuiper*
- Montfoort- Linschoten
voorzitter *Peter Versloot*
- Oudewater
voorzitter vacature (na aftreden *Otto Beaujon januari 2025*)
- Woerden-Zegveld
voorzitter *Piet Brak*

De stichting kent een federatieve opzet. De lokale of meer regionale werkgroepen houden zich bezig met de ontwikkelingen in hun gebied. Ze hebben bevoegdheid om zelfstandig in overleg te treden met gemeenten, provincies, particulieren en andere belanghebbenden. Het bestuur van de stichting bestaat statutair uit de voorzitters van de werkgroepen en het dagelijks bestuur dat in 2024 gevormd wordt door:

- Vice-voorzitter en penningmeester *Magdaleen Mulder*
- Secretaris *Mieke van Deuren*

De stichting kent formeel geen leden. De deelnemers in de werkgroepen heten statutair correspondenten. Eind 2024 waren er 28 werkgroepleden.

ONZE ACHTERBAN

In 2024 waren er 70 donateurs. Dit is exclusief de werkgroepleden waarvan het merendeel ook jaarlijks geld doneert. Voor de continuïteit van de stichting is het van belang dat er zich nieuwe leden voor het werk in de werkgroepen aanmelden en uiteraard ook nieuwe donateurs.

VERGADERINGEN EN CURSUSSEN

In het verslagjaar hebben er drie plenaire vergaderingen plaatsgevonden en wel op 16 februari, 28 juni en 15 november. Daarnaast hebben de werkgroepen hun reguliere vergaderingen gehouden.

In april hebben leden van de werkgroepen deelgenomen

aan een cursus 'Omgevingswet en het werk van historische verenigingen' gegeven door Heemschut.

PRIVACY REGLEMENT

Stichting Hugo Kotestein is opgericht voor behoud en versterking van het historisch erfgoed in haar werkgebied in het Groene Hart.

De stichting heeft werkgroepleden en donateurs. Van hun namen is een bestand opgebouwd. Het bestand wordt door de secretaris en de penningmeester van de stichting bewaard in een virusbeveiligde computer.

De gegevens in het bestand worden door de secretaris alleen gebruikt om uitnodigingen te versturen van activiteiten van de stichting, zoals de oorkonde-uitreiking en de donateurdag, alsmede voor het versturen van het jaarverslag en door de penningmeester om betalingsverzoeken te versturen en ontvangen donaties te noteren. Gegevens van de werkgroepleden en donateurs worden terstond verwijderd zodra zij aangeven te willen stoppen of als zij overleden zijn.

Mieke van Deuren, secretaris

Oudewater:
Romeijnsbrug vernieuwd als boogbrug.

Het boekjaar 2024 werd met een positief saldo afgesloten.

Onze inkomsten, bestaande uit bijdragen van donateurs, werkgroepleden en giften bedroegen € 4.574,56.

Dat was ruim € 300,- meer dan in 2023.

We zijn heel dankbaar dat veel donateurs meer doneren dan de gevraagde minimale bijdrage van € 15,-.

De donateursbijeenkomst, op 5 juli, werd dit jaar georganiseerd door de werkgroep Bodegraven-Reeuwijk. De kosten vielen wat hoger uit dan begroot was.

De oorkonde-uitreiking vond plaats in Harmelen op 19 oktober. De kosten bleven ruim binnen de begroting. Het jaarverslag inclusief verzendkosten viel ongeveer € 200,- duurder uit.

We streven ernaar onze uitgaven zoals secretariaatskosten zoveel mogelijk te beperken.

Er werd door de werkgroep Woerden vijf keer ver-

gaderd in de Duurzaamheidswinkel in Woerden. De overige werkgroepen hielden hun vergaderingen thuis bij de voorzitter van de desbetreffende werkgroep. De plenaire vergadering van het Dagelijks Bestuur met de voorzitters van de zes werkgroepen vond twee keer plaats in het Stadhuis en één keer in het Stadskantoor van Oudewater.

Omdat wij geen subsidies ontvangen zijn wij voor onze inkomsten afhankelijk van donaties en giften. Het vinden van nieuwe donateurs blijft onze prioriteit houden.

Aan het eind van het jaar waren er 70 betalende donateurs.

Het bestuur en de werkgroep leden ontvangen voor hun werkzaamheden geen vergoeding.

De stichting is in het bezit van het ANBI certificaat. Donaties zijn dus aftrekbaar van de belasting.

Magdaleen Mulder, penningmeester

Voormalig politiebureau hoek Willem de Zwijgerstraat/Oranjelaan, Bodegraven jaren 1930, ooit de bebouwingsgrens.

Hoogstam fruitbomen in het buitengebied; agrarisch erfgoed.

'Nieuwerbrug-City beschermd dorpsgezicht'.

Donateursdag

Succesvol was de Donateursdag 2024 die Stichting Hugo Kotestein in nauw overleg met haar Werkgroep Bodegraven-Reeuwijk organiseerde en die plaatsvond in Nieuwerbrug aan den Rijn op vrijdagmiddag 5 juli 2024. Onder de circa 40 aanwezigen was de heer M.K.B. (Michael) Grauss, burgemeester van Bodegraven-Reeuwijk.

Na verwelcoming in het Wierickehuis door Ton van der Schans, voorzitter van de werkgroep, verzorgde theatermaker Michiel van de Burgt, Nieuwerbrugger en kenner van de Oude Hollandse Waterlinie, een presentatie over de bewogen geschiedenis van zijn woonplaats. Hierna volgde een korte rondleiding over de expositie 'Nieuwerbrug in het verleden' in pentekeningen en werden de beroemde Tolbrug en de Brugkerk aangedaan. Vervolgens brachten de donateurs een exclusief bezoek aan de – doorgaans niet toegankelijke – historische hoeve 'Knodsenburg', even ten westen van Nieuwerbrug aan het Weiland.

Hoeve Knodsenburg bij Nieuwerbrug met in 17e eeuw afgeschuind dak.

Het verhaal gaat dat stadhouder Prins Willem III in 1673 tijdens de bouw van Fort Wierickerschans (aan de Zuidzijde te Bodegraven, naast de uitmonding van de Enkele Wiericke in de Oude Rijn) op Knodsenburg heeft gelogeed om toezicht uit te oefenen op de bouwwerkzaamheden, na het Rampjaar 1672, dat voor Bodegraven en Nieuwerbrug zo dramatisch verliep.

Een voorganger van het herenhuis is vermoedelijk al

Detail van betegelde wand in 'kapel' van Knodsenburg.

in 1588 gebouwd met een voorgevel die over de volle breedte net zo hoog was als de huidige topgevel. Veranderingen brachten het huis in de vorm van nu, met zadeldak.

De dag werd afgesloten met een borrel in het Wierickehuis.

Historische binnenstad Oudewater.

Beleidskader

De stichting adviseert gevraagd en ongevraagd aan particulieren en overheden, zoals gemeente, waterschap en provincie over (gebouwd) erfgoed en over beeldbepalend beleid zoals energieopwekking met behulp van zon en wind. Het groter verband is inmiddels vastgelegd in de Omgevingswet; twee leden van de werkgroep hebben deelgenomen aan een (provinciale) cursus bedoeld voor onder andere lokale bestuurders en geïnteresseerden.

Gemeente Oudewater en Stichting Hugo Kotestein

Ten opzichte van 2023 is er in het verslagjaar het één en ander veranderd.

Hugo Kotestein was steeds als toehoorder - gesprekspartner zonder stemrecht - welkom bij het regulier overleg van de commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed waaraan deelnemen: de ambtenaar Monumenten, de technisch adviseur van bureau Mooisticht en in voorkomend geval een ambtenaar Omgevingsvergunningen van de gemeente Woerden. Na de pensionering van de ambtenaar Monumenten heeft diens opvolger inmiddels elders een mogelijk meer eervolle, cq beter bezoldigde functie aanvaard en komt de ambtelijke advisering Welstand en Erfgoed op het bordje van ir. Jeroen van Rijsbergen, de enig overgebleven monumentenambtenaar die groot-Woerden momenteel nog heeft.

Straat- en grachtenbeeld van de 17e-eeuwse binnenstad

De werkgroep Oudewater heeft sinds 2022 actief stelling genomen tegen een plan van een extern adviesbureau om de bestratingen en kademuren in het oudste deel van Oudewater vrij radicaal te vervangen door nieuwe bestrating met moderne materialen en (water-)beplanting die ons inziens afbreuk zouden doen aan de authenticiteit en daarmee aan de historisch-toeristische doelstellingen van 'het stadje'. Inmiddels is de zienswijze van Hugo Kotestein op een groot aantal punten door de gemeentelijke beleidsmakers overgenomen en aanvaard en zijn wij inzake het werkterrein stadsinrichting gesprekspartner van de stadsmanager. Een beleid om de historische binnenstad autovrij te maken (op bepaalde dagen, tijden, aangepaste adviesrou-

1e contactpersoon:	Otto Beaujon, voorzitter
2e contactpersoon:	Zef van Engelen
Leden:	Jan van 't Riet Wim Geurts Luuk Eijkelestam
Contact:	o.beaujon@hetnet.nl Tel. 0348 56 1332

tes) vindt (nog) geen bijval bij een meerderheid in de gemeenteraad, waar de roep van de middenstand blijft verkondigen dat autovrije winkelstraten de dood in de pot zouden betekenen.

17e-eeuws straatwerk

Op een schilderij van Cornelis Pronk uit 1745 en voorstellende het IJsselveere te Oudewater is te zien hoe het patroon van het straatwerk in steden er in zijn algemeenheid uitzag: voor de deur een stoep, al of niet met paaltjes gemarkeerd, meestal kadastraal onderdeel van de woning erachter. Het spreekwoordelijke Hollandse stoepje dat de bewoner zelf schoon moest vegen. De stoep was soms vaak gedeeltelijk en soms geheel van natuursteen, als teken van welstand. Die natuurstenen elementen moeten dus te allen tijde bij onderhoud gebruikt blijven worden.

Daarvoor ligt de voetstraat (het trottoir van nu), die op

Vlnr wagenstraat, voetstraat, stoep met stoepstenen.

zijn beurt met stroken keien duidelijk wordt afgescheiden van het wagenpad.

Dit patroon dient in een goed geconserveerde 17e-eeuwse stad als Oudewater steeds op dezelfde manier te worden onderhouden, zo mogelijk met het oude materiaal maar nooit met beton dat een anachronisme van de eerste orde zou zijn, zomin als men het metselwerk van de oude gevels door kunststof of aluminium isolerende gevelpanelen zou mogen vervangen.

Poortje gepleisterd.

Poortje

Het poortje waardoor de Schoolsteeg uitkomt op de Kapellestraat was lange tijd een doorn in het oog van velen: de gemetselde toog was in het midden verticaal in tweeën gebarsten en ook nog eens horizontaal loszittend van het muurtje waar de toog op rustte. Een sterke man kon de halve toog zó van zijn plek tillen en elk mens dat eronder doorliep kon er dodelijk door getroffen worden. De gemeente was vooralsnog niet van zins de restauratie te laten uitvoeren omdat het poortje elk voor de helft kadastraal behoort bij één van de twee naast staande woningen. Hugo Kotestein heeft zich in stille diplomatie met het veiligheidsvraagstuk bezig gehouden en het resultaat is nu dat er weliswaar geen volledige restauratie is uitgevoerd maar de veiligheid met behulp van een kuipje speciale voegspecie op zijn minst optisch gegarandeerd is.

Stichtse Rijnlanden

In de loop van het verslagjaar heeft het hoogheemradschap der Stichtse Rijnlanden (HDSR) een aantal onderhoudswerken aan of verband houdend met de Hollandse IJssel uitgevoerd. Bij één daarvan, te weten het aanbren-

Afscheid Leo Bos

In april ging monumentenambtenaar Leo Bos met pensioen. Hij was ruim veertig jaar de zeer betrokken monumentenkenner van Oudewater: een wandelende bibliotheek als het op de (bouw)geschiedenis van Oudewater aankwam.

Hij kende, bij wijze van spreken, straten en bruggen, woningen en waag, kerken en kloosters en andere gebouwen van binnen en van buiten, van oude en nieuwe tekeningen en kende alle relevante regelgeving, alle architecten en aannemers en zijn pappenheimers in de huursector.

Leo was nuchter en bescheiden, een Pietje Precies, een aanhouder en onverbiddelijk voor mensen die dachten een loopje met hem te nemen: de helft van het pakketje eigenschappen van de ideale ambtenaar.

Anderzijds, de onontbeerlijke andere helft dus, was zijn royale welwillendheid om de burger en de ondernemer te helpen zoeken naar een bevredigende oplossing voor hun probleem. Leo nodigde aanvragers van omgevingsvergunningen uit om eerst een haalbaarheidsonderzoek te laten doen, daar waar hij verwachtte dat de gewenste bouw of verbouwing strijdig zou blijken te zijn met enig wettelijk voorschrift, waterschap keur of provinciaal besluit en hoe dat met aanpassingen of gewijzigd inzicht toch verwezenlijkt kon worden.

Wat zelden gebeurt: op de dag van zijn afscheid hield Leo voor al zijn ambtelijke collega's van Oudewater en Woerden een boeiende lezing over het monumentale van Oudewater. Een afgeladen volle zaal luisterde ademloos toe. Een bijzondere lezing, een bijzondere dag en een bijzondere man.

gen van een duiker onder de Utrechtsestraatweg ter hoogte van de Damweg, stuitte de aannemer op een niet op enig kaartmateriaal voorkomende gemetselde oude duiker. Onze werkgroep attendeerde de enig overgeble-

ven monumentenambtenaar hierop. Die heeft, lof daarvoor, onmiddellijk actie ondernomen en ervoor gezorgd dat de oude duiker niet gesloopt is maar gevuld met zand zijn verborgen bestaan voort kan zetten.

HDSR heeft de sluisdeuren tussen de IJssel en de Haven (stadsgracht) vernieuwd. Daarbij zijn ook rinketten (schuiven) aangebracht (als ware het een schutsluis) die er voorheen, in elk geval na de vervanging van het houtwerk in 1992, niet waren.

Nieuwe sluisdeuren.

En verder...

Toegangshek kerkhof

Het monumentale gietijzeren toegangshek naar de Ned. Herv. Begraafplaats aan de Waardsedijk in Oudewater is geheel gerestaureerd en in oude luister hersteld. Het hekwerk was in 1847 vervaardigd door ijzergieterij De Prins van Oranje, destijds een grote gieterij met een goede reputatie: het bedrijf goot behalve kachels, hekwerken en lampen ook meer dan 25 beweegbare bruggen (onder andere vijf ophaalbruggen in Stolwijk), kranen, pompen, molenassen en honderd zuilen voor het paleis van de sultan van Djocjarta. Terwijl de roep om onderhoud reeds in 2012 klonk, loste wethouder Bas Lont (CU/SGP) daarmee in 2024 een ereschuld in. Met de moderne lakken en smeermiddelen zal het hekwerk zeker opnieuw 150 jaar mee kunnen gaan.

Oplevering beschoeiingen Linschoten

De voltooiing van kilometers beschoeiings- en dijkherstel ter weerszijden van het riviertje de Linschoten

werd gevierd met een trekvaart voor genodigden, onder wie oud-wethouder Bob Duindam (de stuwende kracht achter het bijeenbrengen van vele betrokken instanties, belanghebbenden en besturen). Oud-raadslid Wim Knol stelde zijn trekschuit ter beschikking en huurde een bevriend trekpaard.

Pand Kapellestraat 5 opgeleverd

Het pand De Pelicaen aan de Kapellestraat nummer 5 in Oudewater is in de loop van het jaar geheel geres- taureerd en opgeleverd. De eigenaar (sinds 1918) is vereniging Hendrick de Keyser, die kosten noch moeite heeft gespaard om het uiterlijk zo authentiek mogelijk te laten gelijken op wat bij het pand en zijn geschiedenis passend denkbaar was. Te memoreren valt onder ande- re het diepgaand kleuronderzoek (chemisch, optisch, bouwhistorisch).

De Pelicaen

Boek

Student bouwkunde en auteur Rolf van Kats gaf een boek uit met de titel:

Bouwkunst in en om Oudewater.

Oorkonde-uitreiking op de oude begraafplaats.

Verslagjaar 2024

Voor de werkgroep Harmelen was 2024 een jaar waarin wederom afscheid moest worden genomen van een geliefd en zeer gewaardeerd lid van de werkgroep. Na het overlijden van Piet Mast in 2021, Jos Terpstra in 2023 is op 28 november onze voorzitter Donald Lambert overleden. Donald had dit jaar een belangrijk aandeel bij het organiseren van de uitreiking van de oorkonde aan de vrijwilligers die de Openbare Begraafplaats hebben opgeknapt.

Naast de waakzaamheid met betrekking tot de instandhouding van monumenten en andere items van cultuurhistorische waarde kon op enigszins beperkte schaal tot actie worden overgegaan.

In memoriam Donald Lambert

Voor de werkgroep Harmelen en voor het bestuur van Stichting Hugo Kotestein kwam de mededeling van Donald Lambert, dat hij ten gevolge van een agressieve tumor niet lang meer te leven zou hebben, als een grote schok. Donald had nog maar een week of twee tevoren met het dagelijks bestuur van de stichting overleg gehad over de invulling van de jaarlijkse oorkonde-uitreiking op 19 oktober. Toen hij met het verdrietige bericht kwam, was het de vraag of de oorkonde uitreiking wel kon doorgaan. Mede op initiatief van Donald en van de andere leden van de werkgroep werd besloten door te gaan. Donald heeft ook toen nog meegeholpen bij de voorbereidingen. Gelukkig was Donald ook nog in staat om acte de préséance te geven tijdens de feestelijkheid.

Donald was betrokken geraakt bij het werk van Stichting Hugo Kotestein vanuit zijn activiteit bij de SHHV. Vanaf 2009 was hij werkgroeplid en in 2020 volgde hij Pier Sinia op als voorzitter.

Donald heeft vanaf het begin aandacht gevraagd voor de deplorabele toestand waarin de oude begraafplaats zich bevond. De gemeente Woerden richtte een klankbordgroep op om een beleidsplan op te stellen voor de begraafplaats. Het beleidsplan was in 2017 gereed, maar door alle mogelijke oorzaken lagen de plannen hierna stil. In 2021 ontstond een burgerinitiatief om de begraafplaats op te knappen. Hierin participeerde Donald met enthousiasme. Gelukkig kon hij meemaken dat dit ini-

De werkgroep Harmelen bestaat uit:
Donald Lambert, voorzitter (overleden nov. 2024)
Wim Letteboer
Hans Looman

Ambtelijk secretaris en contactadres:
Janine Letteboer
Koperwiek 9, 3481 DJ Harmelen
Telefoonnummer: 06 22 94 99 10
Email: janineletteboer@hotmail.com

Het werkgebied van de werkgroep Harmelen is de voormalige gemeente Harmelen.

Donald Lambert op de vervallen Openbare Begraafplaats.
(Foto Marnix Schmidt)

tatief en het behaalde resultaat op de begraafplaats oorkondewaardig was.

Een van de bezigheden van Donald binnen onze werkgroep was de organisatie van de jaarlijkse Open Monumentendag. Voor het dorp Harmelen was Donald hierin de spil die alles regelde, van locatie, vlaggen, reclame, bemensing etc. Deze dag biedt bezoekers de mogelijkheid om monumenten te bezoeken die normaal niet toegankelijk zijn voor publiek. Het doel is om het erfgoed te bewaren en het bewustzijn van cultuurhistorie te vergroten, iets wat Donald met verve deed.

Een ander aspect van Donald was zijn capaciteit om in de huid van een ander te kruipen. Vele jaren was hij Sinterklaas in Harmelen maar wij hebben hem ook tijdens

het symposium vanwege het 40-jarig bestaan van Stichting Hugo Kotestein zien optreden als Hugo Kotestein, de stadstimmerman van Woerden in 1672 en de naamgever van onze stichting. Hierbij heeft Donald als Hugo Kotestein zijn licht laten schijnen op de ontwikkelingen in Woerden na het overlijden van zijn alter ego tot in de huidige tijd.

Vergaderingen en bijeenkomsten

De werkgroep Harmelen heeft formeel negen keer vergaderd en is daarnaast een aantal keren bij elkaar gekomen in verband met de voorbereidingen voor Open Monumentendag en de Hugo Kotestein oorkonde-uitreiking. Ook zijn er drie plenaire vergaderingen geweest met het Dagelijks Bestuur en de voorzitters van de werkgroepen van de stichting. Tevens werd er frequent deelgenomen aan het overleg met betrekking tot het project Oude Begraafplaats.

Samenwerking met diverse partijen en Open Monumentendag

De werkgroep Harmelen is tevens de werkgroep Harmelen van Stichting Open Monumentendag Woerden. Tijdens Open Monumentendag is de Oude Begraafplaats Harmelen in het zonnetje gezet. Voor het organiseren van deze dag is er intensieve samenwerking geweest met de projectgroep Oude Begraafplaats Leidsestraatweg. Op deze dag zijn de vrijwilligers door Donald verblijd met het bericht dat zij in oktober de oorkonde uitgereikt krijgen.

Naast de Oude Begraafplaats waren er nog drie andere locaties die de aandacht kregen.

De Kievit aan de Hollandse Kade was deze dag te bezoeken. Hier was een klompenmaker aan het werk die op traditionele wijze klompen maakte.

En er werd aandacht besteed aan Harmelerwaard 3. Een dwarshuisboerderij genaamd 'de Koepel' die al voorkomt op de kadastrale kaart van 1832, doch stamt uit de 17e of 18e eeuw. Het Rijksmonument is nu een kaasboerderij annex landwinkel die wordt gerund door de

familie Van Schaik, waar Piet elke dag tussen de koeien staat en de kazen bereidt en waar zijn vrouw Heleen de winkel beheert. De boerderij behoorde tot begin 1900 tot de eigendommen van de Ambachtsheer van Harmelen. De boerderij ontleent zijn huidige naam aan de koeipel die tegen de Rijn aan heeft gestaan. Daarvoor was deze boerderij bekend onder de naam 'Wiesebos'.

De Kievit

Hoewel in het verleden al pogingen zijn gedaan door de SHHV en Stichting Hugo Kotestein, was er een burgerinitiatief voor nodig om ook daadwerkelijk de verwaarloosde begraafplaats op te knappen. Treffend verwoord in het Kontakt, Woerdense Courant:

"Het is weer een waardige gedenkplaats geworden, een locatie om even tot rust te komen, te gedenken en herinneringen op te halen."

Een voorbeeld van hoe het ook kan: tegen geringe kosten, door de mensen zelf gerealiseerd, samenwerkend met elkaar en instanties. Een gemotiveerde en enthousiaste 'Groengroep' heeft ervoor gezorgd dat de begraafplaats er meer dan verzorgd bijligt. Er is een website (oudebegraafplaatsharmelen.nl) en nabestaanden en belanghebbenden worden regelmatig via een nieuwsbrief op de hoogte gehouden.

UITREIKING HUGO KOTESTEIN OORKONDE 2024

Stichting Hugo Kotestein zet zich in voor het behoud van historisch erfgoed. Elk jaar reikt Stichting Hugo Kotestein een oorkonde uit aan een persoon of personen, vereniging of stichting die zich op buitengewone wijze inzetten voor het behoud, herstel of verbetering van een cultuurhistorisch waardevol object.

De werkgroep Harmelen had, namens de stichting, de eer om de oorkonde toe te kennen aan de vrijwilligers van de Oude Begraafplaats, Leidsestraatweg 2 te Harmelen. De begraafplaats in Harmelen wordt weliswaar een monumentale status toegedicht maar is nog geen monument.

De Hugo Kotestein Oorkonde 2024 werd op 19 oktober door de heer R. (Roy) Luca, wethouder van de gemeente Woerden, uitgereikt aan Ane van Ekeren. Met de uitreiking wordt de grote waardering tot uiting gebracht voor de belangeloze inzet van alle, al dan niet tijdelijke, vrijwilligers die een bijdrage hebben geleverd aan renovatie van de Oude Begraafplaats.

Project Algemeen Burgerlijk Kerkhof

Algemeen Burgerlijke Kerkhof in de Gemeente Harmelen gelegen vanaf 1829.

Terwijl vrijwilligers bezig zijn geweest met het opknappen van de Algemene begraafplaats aan de Leidsestraatweg 2 te Harmelen is er door de werkgroep Harmelen archief onderzoek uitgevoerd in het RHC Rijnstreek archief te Woerden. Naast het beschrijven van de geschiedenis van de begraafplaats, zijn de registers met

Grafboeken

daarop de namen van de personen die vanaf ca. 1870 zijn begraven gedigitaliseerd. Vanaf die periode is de administratie in handen gekomen van de gemeente Harmelen.

Er zijn ca. 1.675 namen met data en locatienummers vanaf nu wereldwijd digitaal toegankelijk via het systeem van het RCH streekarchief te Woerden. Er hoeft niet meer in het archief in de papieren registers naar informatie te worden gezocht.

Diversen

Het nieuwbouw project Hof van Harmelen is regelmatig punt van aandacht geweest. Met name het volgen van de ontwikkelingen of er geen bestaande historie hoeft te wijken voor het aanleggen van toegangswegen naar de nieuwbouwwijk.

Waterschap Bijleveld / gemaal 'Adriaan' is gestart met een verbouwing. De werkgroep heeft mogen meekijken met de plannen en heeft de eigenaren een compliment gegeven voor de aanpak van het meerjarenproject.

Huize Harmelen staat in de verkoop. Op het terrein van dit grondgebied staat het monumentale theehuis 't Spijck. De werkgroepleden zijn waakzaam betreffende de afspraken die rondom het theehuis gemaakt worden.

Mocht na het lezen van deze informatie bij u de interesse gewekt zijn, mail of bel. We hebben nog leuke 'projecten' die we willen oppakken en uitwerken. Echter door het kleine aantal werkgroepleden is het voor ons niet mogelijk om ons overal in te verdiepen. Aansluiten bij de werkgroep is geen must.

Het aanzien van Waarder, nog ongerept.

werkgroep Bodegraven-Reeuwijk

Actualisering monumentenlijst en beleidsmedewerker cultuurhistorisch erfgoed in 2024 dichterbij

Voor de werkgroep Bodegraven-Reeuwijk stond 2024 mede in het teken van pogingen om met de gemeente in gesprek te raken over het beleid voor cultuurhistorisch erfgoed, en van het actualiseren van de lijst van gemeentelijke monumenten uit 2019. Deze is gebaseerd op een inventarisatie met waardering uit 2016/2017 van de gemeente, die zowel bouwwerken als 'landschappelijke elementen en structuren' omvat. Beide documenten zijn verouderd en behoeven actualisering; de monumentenlijst het meest urgent. Een verzoek daartoe aan burgemeester en wethouders als bevoegd gezag verzond de werkgroep op 3 januari 2025 na zorgvuldige voorbereiding in het verslagjaar. Een eigen uitbreiding van de lijst, grotendeels ontleend aan de gemeentelijke inventarisatie, houdt zij in petto als referentie.

Burgemeester Le Coultrestraat en Emmakade beschermd dorpsgezicht.

Tijdens de voorbereiding van dit jaarverslag werd bekend dat B&W suggesties voor actualisering willen ontvangen van de werkgroep.

Een onderzoekje – op vragen van een landelijke expert – naar het bestaan van een 'authentieke' turfschuur in Reeuwijk is door de werkgroep afgesloten met de vaststelling dat de enige deels authentieke schuur zich bevindt achter het pand 's-Gravenbroekseweg 8. Dit object wordt vermeld in genoemde inventarisatie 2016/2017.

De werkgroep bestaat uit:

Ton van der Schans, voorzitter
Willem IJdo, secretaris
Han Koevoets
Hans van Liere
Leendert Spijker
Ries de Vos

Contactadressen:

Ton van der Schans
tel. 06 426 679 42, e-mail tschans@solcon.nl
Willem IJdo
tel. 06 294 570 35, e-mail wille mijdo@hotmail.com

Oude Rijnzone

Met Gijsje Jacobs van stedenbouwkundig bureau 'Maak de Oude Stad' werd in januari gesproken over invulling van de Oude Rijnzone binnen de kern Bodegraven. Haar gedachten bleken redelijk met die van de werkgroep overeen te komen. In het veenweidegebied ten noorden van Bodegraven ziet zij geen 'grote woonwijken' ontstaan. Bij uitbreiding moeten, aldus de werkgroep, verkavelingspatronen in stand blijven en oude verbindingen, waaronder watergangen, anders dan voorheen in tact worden gelaten. In maart liet de werkgroep de raadsfracties weten graag 'op een passend moment' met hen van gedachten te wisselen over beleid inzake cultuurhistorisch erfgoed. Alleen de fracties van SGP, CU en LLBR (Lokaal Liberaal Bodegraven-Reeuwijk) gingen daarop in; van de overige fracties werd taal noch teken vernomen.

Onbeschermd: hoeve Veldzicht met resten van middeleeuwse ringgracht, Meije 21.

(Luchtfoto Patrick Vegt, editiegroenehart.nl)

In gesprek?

Het contact met B&W over erfgoedzaken beperkte zich tot gesprekken met de portefeuillehouder. De pogingen om officieel gesprekspartner van het college te worden gaan door, maar eerst wordt aansluiting gezocht bij de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK), opvolger van de erfgoedcommissie. Deze bestond tot en met 2023 en werd per 1 januari 2024 opgevolgd door de ARK. Hierin hebben tot dusverre alleen externe deskundigen zitting.

Stichting Hugo Kotestein wil 'het lokale' (laten) inbrengen: datgene wat in Bodegraven-Reeuwijk als belangrijk wordt gezien op grond van objectieve criteria en het plaatselijke gevoel. Overigens zou de ARK, naar het oordeel van Hugo Kotestein, uit oogpunt van duidelijkheid moeten worden herdoopt tot 'Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten'.

Beleidsmedewerker erfgoed

De cultuurhistorische inbreng van lokale signatuur zou moeten komen van een gekwalificeerde 'beleidsmedewerker cultureel erfgoed' waarvan het aantrekken langzamerhand dichterbij lijkt te komen. Tot dusverre fungeert een functionaris binnen de gemeentelijke organisatie, die ook andere taken vervult, als aanspreekpunt op erfgoedgebied. Hugo Kotestein ziet deze situatie als 'behelpen', maar iets is beter dan helemaal niets.

Turkenburg-gebouw

De toekomst van de Turkenburg-vleugel van het Evertshuis blijft de gemoederen bezighouden. De gemeente wil dit markante gebouw afstoten en verkopen aan een vastgoedontwikkelaar, die – wat Hugo Kotestein betreft

*De verdwenen villa vóór het Turkenburg-gebouw.
Gaat ook dát tegen de vlakte?
(Foto archief Historische Kring Bodegraven)*

– het casco zou moeten behouden. 'Turkenburg' echter is geen gemeentelijk monument en B&W lijken niet van plan het beeldbepalende object als zodanig aan te wijzen; dit om de kans op verkoop niet te verkleinen.

Wat een ontwikkelaar met het gebouw zou willen doen, is de vraag. Zonder monumentenstatus dreigt sloop. Omdat 'Turkenburg' wordt vermeld in meergenoemde inventarisatie 2016/2017, moeten B&W de ARK om advies vragen over een eventuele sloopvergunning. Deze procedure is een 'wassen neus' waarvan de uitkomst bijna voorspelbaar is. Hugo Kotestein en vele anderen zullen zich krachtig verzetten tegen eventuele sloopplannen. Finale besluitvorming over de toekomst van 'Turkenburg' vindt naar verwachting plaats in het voorjaar van 2025.

Middeleeuws Kerkelaantje bij Waarder, nog ongerept.

Woningen langs Kerkelaantje Waarder?

In het najaar laaide de discussie weer op over eventuele woningbouw langs het middeleeuwse 'Kerkelaantje' en bij de Kromme Kamp.

Hier moet in de middeleeuwen een 'motte' (burcht) hebben gestaan op een terp met een ringvormige gracht eromheen; het 'kromme' verloop daarvan is nog steeds zichtbaar.

De Bewoners Belangen Vereniging Waarder (BBW) verzet zich tegen mogelijke bouw, mede omdat zij aantasting vreest van het ongerepte Kerkelaantje en van het landschap. Agrariërs spraken zich uit vóór het plan.

BBW heeft Hugo Kotestein om adhesie gevraagd; ook bij haar verzet, wegens vermeende landschapsaantasting, tegen aanleg van een zonneweide langs het Westeinde en de Groendijck. De werkgroep beraadt zich.

Ingrijpende wijziging interieur Dorpskerk?

Eind november werden in 'Kerklanken', het weekblad van Hervormd Bodegraven-Nieuwerbrug, plannen gepresenteerd voor renovatie van het kerkinterieur na het vervangen van de ruim 50 jaar oude en versleten vloerverwarming. Het gaat om twee varianten: 1e. handhaving van de actuele situatie met wand en preekstoel ervoor tussen de eerste en tweede travee van het koor of 2e. plaatsing van die wand in de koorsluiting, dit om het aantal zitplaatsen te vergroten en de afstand tussen preekstoel en kerkgangers te verkleinen.

In het laatste geval zou de preekstoel verhuizen naar de noordoostelijke pilaar in het kerkship: een ingrijpende wijziging van het interieur van Bodegravens meest opvallende rijksmonument. Ook een breuk met de inrichting van 1674 (toen de kerk was herbouwd na verwoesting door de Fransen in het Rampjaar 1672) en met de herinrichting bij de restauratie 1968-1971 in de geest van 1674.

Hierover wil Hugo Kotestein te gelegener tijd een standpunt formuleren en kenbaar maken.

"De mooiste overdekte ruimte van Bodegraven" volgens velen, met of zonder schot voor het koor.

Het herstelde brugwachtershuisje.

werkgroep Montfoort-Linschoten

Vergaderingen en overleg met instanties

De werkgroep heeft vijf maal vergaderd.

Er heeft dit jaar drie keer overleg met de wethouders Jonkers van Ruimtelijke Ordening en wethouder Van Dalen van cultuur en (monumentaal) groen plaatsgevonden. De werkgroep waardeert dit overleg zeer. Het is belangrijk om elkaar te informeren over relevante actualiteiten en met respect voor ieders rol, kansen en zorgen te delen over beleidsmatige cultuurhistorische zaken. Met beleidsambtenaar erfgoed Sofiane Ghenam hebben we een goed contact.

De belangrijkste onderwerpen, die besproken zijn, waren:

Algemeen: aanwijzing gemeentelijke monumenten, beleid Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB), het onderzoek door BEECKK en de actualisering van de lijst waardevolle bomen en de bomenverordening.

Linschoten: de plannen voor het voormalige terrein van Houthandel De Goederen, de verbouwing van De Wingerd en de slangenmuur.

Montfoort: het herstel van het brugwachtershuisje, ontwikkelingen bij Daiwa House op het voormalige terrein van Steenfabriek IJsseloord, de impasse bij de steenovenshuur, Keizerstraat 1 en de ontwikkelingen bij Achthoven Oost 13.

Activiteiten

Binnen de gemeente Montfoort speelt er al lange tijd veel op het gebied van cultuurhistorie. Het blijft van groot belang aandacht te vragen voor het cultuurhistorisch erfgoed. Vaak krijgen economische of andere motieven de overhand. Voor beleidsmatige zaken wordt de werkgroep met regelmaat door de gemeente in het voortraject uitgenodigd om mee te denken. We constateren dat het lastig blijkt om kennis binnen het gemeentelijk apparaat vast te houden. Wethouders wisselen en er is verloop onder de ambtenaren. De werkgroep blijft voor de gemeente een stabiele partij met veel kennis van cultuurhistorie en functioneert tegelijk als oren en ogen op dit werkgebied. Ook inwoners wenden zich met regelmaat tot de werkgroep voor advies of om hun bezorgdheid te uiten. Particulieren zijn vaak niet gekwalificeerd om bij de overheid bezwaar te maken.

De werkgroep Montfoort-Linschoten heeft in 2024 ongewijzigd bestaan uit zes personen:

Peter Versloot, voorzitter

Gerard Rozendal

Anne de Goederen

Dennis de Goederen

Cees Ouwehand

Peter Gruters

Contactadres werkgroep:

Peter Versloot

Miep Giesstraat 6, 3417 CZ Montfoort

Telefoon: 06-46651411

Geen nieuwe gemeentelijke monumenten

In 2022 en 2023 werden elk jaar twee gemeentelijke monumenten aangewezen. In 2024 heeft er geen aanwijzing plaatsgevonden. Er is wel bekeken of het kantoor van Houthandel De Goederen in aanmerking kon komen voor opname op de gemeentelijke monumentenlijst. Geconstateerd is evenwel dat het pand onvoldoende kwaliteit bezit voor aanwijzing.

Brugwachtershuisje, Montfoort

De IJsselbrug, het brugwachtershuisje, de IJsselpoort en het Oude Stadhuis vormen samen de fraaie historische entree van de stad Montfoort. Na jarenlang achterstallig onderhoud heeft Rijkswaterstaat (RWS) tussen oktober 2022 en april 2023 de brug technisch aangepast en gerenoveerd. RWS heeft daarbij aangegeven van het brugwachtershuisje af te willen omdat dit geen functie meer vervult. De werkgroep zette zich in om het brugwachtershuisje op de huidige plek te behouden en op te knappen. Dit werd ondersteund door de gemeente, die bereid was om de nieuwe eigenaar te worden. Einde 2022 kwam er toch nog een complicatie, omdat RWS de palen waarop het huisje moest rusten had afgezaagd om aan de kademuur te kunnen werken. Dit veroorzaakte aanzienlijke meerkosten omdat de palen weer teruggeplaatst moesten worden. Na langdurig overleg tussen RWS en de gemeente is toch een financiële oplossing gevonden voor de fundering en de palen. Begin 2024 verzocht de gemeente de werkgroep om penvoerder te worden van het project 'herstel brugwachtershuisje'. Inspectie van het huisje leverde direct al een tegenval-

ler op. Bouwkundig was het in veel slechtere staat dan gedacht. De kozijnen konden niet worden behouden en moesten worden vervangen. Met een gelimiteerd budget ging de werkgroep aan de slag om vrijwilligers en partijen te zoeken die wilden helpen. De gemeente verleende op alle fronten haar medewerking. De werkgroep deed een beroep op het bedrijfsleven en particulieren. Hartverwarmend was dat er hulp kwam van alle kanten. Een van de voorwaarden van de werkgroep was dat er een nieuwe bestemming gevonden zou worden voor het huisje. Die werd gevonden in de vorm van een thuishonk voor de sluiswachters. De sluiswachters hebben zelf ook veel tijd besteed aan het herstel van het huisje. Eindelijk werd in oktober 2024 het huisje met een kraanwagen teruggeplaatst op de palen. Het beeldbepalende gezicht van de noordelijke toegang tot de stad komt dan weer in volle luister terug. Voor het begin van het vaarseizoen 2025 wordt het brugwachtershuisje officieel heropend en iedereen die geholpen heeft bedankt. De werkgroep prijst de saamhorigheid in de Montfoortse samenleving die dit project heeft laten slagen.

Willeskop 94 - Daiwa House

Daiwa House nodigde in 2024 de omwonenden, de Werkgroep Behoud Lopikerwaard (WBL) en Stichting Hugo Kotestein uit in de VIP bus om te spreken over de tijdelijke vergunning van het voormalige vrachtwagenparkeerterrein, grenzend aan de monumentale steenovenschuur IJsseloord. Het bedrijf wilde deze tijdelijke vergunning graag definitief maken. WBL en onze werkgroep hebben in dit dossier de krachten gebundeld. Het bezwaar is dat de gestapelde containers op het voormalige vrachtwagenparkeerterrein over de grondwal te zien zijn en het landschap incl. het naastgelegen gemeentelijk monument ontsieren. Na vier sessies zijn WBL en de werkgroep er toch mee akkoord gegaan

Daiwa House: hoe houden we dit uit het zicht?

om op een deel van het terrein opslag van 7 meter toe te staan, indien aan enkele voorwaarden wordt voldaan. Het feit dat het groen op de grondwal het terrein in de zomer van 2024 goed heeft 'ingepakt' heeft daar aan bijdragen.

De historie: De werkgroep is al vanaf 2011 betrokken bij de ontwikkeling van het terrein van de voormalige steenfabriek IJsseloord. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een voor ieder acceptabel plan: Nieuwe Toekomst IJsseloord met behoud en restauratie van de steenovenschuur en de bazenwoning, de aanleg van natuur en ruimte voor ca. 1 ha vrachtwagenparkeerterrein voor het toenmalige bedrijf Jan Snel. Intussen is Jan Snel overgenomen door Daiwa House en zijn de vrachtwagens verdwenen. Deze hebben plaats gemaakt voor de opslag van containers. De containers staken al snel ver boven de grondwal uit. Een verzoek tot handhaving werd erg traag behandeld en de ondernemer kwam met de aanvraag voor een tijdelijke vergunning van drie jaar voor de opslag van containers tot 7 meter hoog voor een deel van het terrein. Dit tast de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving flink aan. De werkgroep vindt dit een schending van de met alle partijen gemaakte afspraken. De gemeente bleek toch bereid tijdelijke medewerking te verlenen aan deze ondernemer. De werkgroep en WBL konden niet anders dan bezwaar maken, maar kregen in 2023 geen gelijk bij de bezwarencommissie.

Met de gemeente is wel afgesproken dat er bij meldingen over overtreding van het omgevingsplan adequate handhaving zal plaatsvinden.

Willeskop 90, impasse steenovenschuur

Het was de werkgroep opgevallen dat er weinig voortgang zat in de restauratie van de steenovenschuur. Navraag leerde dat er sprake was van een misverstand in de communicatie en dat de initiatiefnemer pas op de

Steenovenschuur

plaats maakte. De werkgroep heeft contact opgenomen met de wethouder, die een gesprek arrangeerde met de initiatiefnemer, MooiSticht, de werkgroep en de gemeente. Nadat de misverstanden uit de weg waren geruimd werd de vergunningaanvraag hervat. Verwacht wordt dat in 2025 de vergunning zal worden verleend en de restauratie en verbouwing kunnen beginnen.

Bezwaar Achthoven Oost 13

Op het terrein van een voormalig agrarisch loonbedrijf op Achthoven Oost heeft RvR Betonpomp Verhuur BV zijn bedrijf gevestigd. Er werd een aanvraag gedaan voor de plaatsing van een tijdelijk tent (2 jaar) van 60 meter lang en 15 meter breed in aanloop naar een aanvraag voor een grote hal. De werkgroep heeft daartegen bezwaar gemaakt omdat het landschap werd aangetast. De werkgroep vindt de activiteiten van deze succesvolle ondernemer niet passen in het buitengebied, maar thuis horen op een bedrijventerrein. De werkgroep heeft na rijp beraad het bezwaarschrift ingetrokken en is samen met de Werkgroep Behoud Lopikerwaard rechtstreeks met de ondernemer in gesprek gegaan over de aanvraag omgevingsvergunning en de wijziging bestemmingsplan. Hierop zijn aanpassingen gedaan wat betreft een lagere goothoogte, het gebruik van meer natuurlijke materia-

Achthoven Oost 13. Nu nog heel goed ingroenen!

len en kleuren en een betere ingroening van het terrein. Hoewel het ontegenzeggelijk een bedrijfshal is, hebben de aanpassingen tot een wat acceptabeler ontwerp geleid. De hal is in 2024 gebouwd en de tijdelijke tent is met enige vertraging einde 2024 weggehaald.

De werkgroep heeft met de ondernemer afgesproken dat zij met haar kennis deelneemt aan de gesprekken over de ingroening van het terrein. Deze inrichting zal in het voorjaar van 2025 plaatsvinden.

Keizerstraat 1 - komt deze gevel weer terug?

Keizerstraat I

Werkzaamheden aan gemeentelijk monument Keizerstraat I hebben geheel 2024 stilgelegd. Nadat de initiatiefnemer wat overhaast begon met de uitvoering van de werkzaamheden werd de bouw stilgelegd en moesten eerst de bezwaren worden behandeld. Einde 2024 is dit traject beëindigd. In februari 2025 starten de werkzaamheden. De werkgroep verwacht een aanzienlijke verbetering van het straatbeeld en ziet er naar uit dat er een mooie historische gevel terugkomt.

Slangenmuur Hervormde Kerk, Linschoten

Soms zit het mee. Nadat de werkgroep in 2023 wederom aandacht vroeg bij de kerk voor het herstel van de slangenmuur, kwam er een onverwachte wending door de verkoop van de muur aan een particulier. De particulier is van plan de muur te laten herstellen. De vergunning is verleend en naar verwachting zullen de werkzaamheden begin 2025 worden uitgevoerd.

De Wingerd, Linschoten

De renovatie en verduurzaming van verenigingsgebouw De Wingerd is een ingrijpende operatie. Het gebouw wordt verbonden met de kerk d.m.v. een glazen foyer. Ook wordt een 24-uurs rouwkamer gecreëerd. De

De Wingerd in de steigers.

werkzaamheden zijn gestart in april 2024 en worden naar verwachting eind maart 2025 afgerond. De werkgroep heeft in het vergunningstraject zich intensief bemoeid met de plannen. De zorg was vooral dat de uitbreiding van de foyer zo transparant mogelijk zou zijn om de monumentale kerk tot zijn recht te laten komen.

Houthandel De Goederen, Linschoten

De eigenaar van het terrein van voorheen Houthandel 'De Goederen' is voornemens woningen te bouwen. De gemeente is hier enthousiast over en ziet invulling met

De Slangenmuur in Linschoten.

Kantoor van de voormalige Houthandel de Goederen.

120 tot 140 woningen op deze inbreillocatie wel zitten. Bureau Leefom is ingeschakeld bij de voorbereidingen en communicatie. De werkgroep is betrokken, omdat het voormalige kantoorgebouw van de houthandel zich op het terrein bevindt. Dit witte gebouw herinnert nog aan de tijd van de houthandel. Het is van betekenis voor het dorp. De werkgroep heeft de cultuurhistorische waarde onderzocht en geconcludeerd, dat dit niet van een zodanig niveau is, dat het in aanmerking kon komen voor een status gemeentelijk monument. De werkgroep heeft de initiatiefnemer een brief gestuurd, dat het gebouw wat haar betreft, op zich zou mogen verdwijnen als er iets wordt teruggebouwd waarin het voormalige kantoor met een knipoog naar de historie van de plek zichtbaar is. De werkgroep heeft verzocht op dit punt betrokken te blijven bij het stedenbouwkundig plan.

Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB)

Montfoort is gevraagd door de Provincie Utrecht om als pilot te fungeren voor beleid op het gebied van VAB. In de gemeente is het aantal agrarische bedrijven sinds 2010 met bijna een kwart afgenomen. Die trend blijft zich voortzetten. Daardoor komt voormalige agrarische bebouwing leeg te staan of wordt gesloopt. In opdracht

van de gemeente Montfoort en de provincie Utrecht deed het bureau BEECKK onderzoek naar vrijkomende agrarische bebouwing. In 2023 werd de werkgroep benaderd door het bureau BEECKK. Er heeft een inventarisatie bij de agrarische bedrijven en andere stakeholders plaatsgevonden over toekomstige ontwikkelingen in het buitengebied. Relevante vraag is, waar welke ontwikkelingen worden toegestaan. De werkgroep heeft hierin geparticipeerd en is opgekomen voor het belang van het cultuurhistorisch erfgoed. In 2024 is het rapport aangeboden aan de gemeenteraad en unaniem aanvaard.

Actualisatie lijst waardevolle houtopstanden

De bijgewerkte lijst met waardevolle houtopstanden is in 2024 door de gemeente vastgesteld. De eigenaren van de nieuw op de lijst geplaatste bomen zijn op de hoogte gebracht. De oude lijst waardevolle houtopstanden stamt uit 2009 en was al 15 jaar niet onderhouden door de gemeente. De werkgroep heeft een deskundige op het gebied van monumentale bomen en deze heeft de gemeente met raad en daad bijgestaan, inclusief suggesties voor toevoegingen aan de lijst.

De werkgroep heeft aandacht gevraagd bij de gemeente inzake het naleven van de eigen bomenverordening. Niet altijd worden kapvergunningen aangevraagd, bijvoorbeeld bij het kandelaberen. De werkgroep heeft haar deskundigheid aangeboden ingeval van twijfel.

Het bijwerken van de bomenverordening is helaas door gebrek aan capaciteit vooruit geschoven. Deze zal ook in lijn moeten worden gebracht met de nieuwe omgevingswet.

Media-uitingen

De werkgroep heeft haar bezigheden op het gebied van ruimtelijke ordening en cultuurhistorie diverse keren aan de politiek en in de media Algemeen Dagblad editie Groene Hart, Zenderstreeknieuws/Het Kontakt, IJsselbode en via Radio Stad Montfoort kenbaar gemaakt.

werkgroep Kamerik

De werkgroep Kamerik behartigt de belangen van de stichting in het gebied van de voormalige gemeente Kamerik, bestaande uit de buurtschappen 's-Gravensloot, Houtdijken, Kamerik, Kanis, Oud Kamerik en Teckop.

Kort samengevat waren de belangrijkste activiteiten van de werkgroep in 2024:

Van Teylingenweg 52 / Meent 1B

Dit betreft de voormalige dorpsgarage, gelegen in het door het Rijk aangewezen beschermd dorpsgezicht.

De huidige eigenaar heeft in december 2023 een aanvraag ingediend om de achter de woning gelegen garagewerkplaats te slopen en op het dan lege achtererf een tweetal appartementen te bouwen aan de Meent 1B.

Zowel de sloop als het bouwplan zijn strijdig met de voorschriften van het conserverende bestemmingsplan van het beschermde dorpsgezicht. De werkgroep is van mening dat zowel de sloop als het bouwplan het beschermde dorpsgezicht aantasten. Zij heeft dit schriftelijk aan B&W en mondeling aan diverse omwonenden, aanvrager, behandelend ambtenaar en de gemeentelijke COEW adviescommissie laten weten.

B&W hebben echter aangegeven door middel van een buitenplanse wabo procedure (Wet Algemene Bepalingen Omgevingswet) in principe toch mee te willen werken. Hiertegen heeft de werkgroep in november 2024 een formele zienswijze ingediend.

In december 2024 is de bouwkundige staat van de garagewerkplaats opgenomen. Gebleken is dat sloop vanwege de slechte bouwkundige staat onvermijdelijk is. De werkgroep heeft hierop besloten tegen de af te geven sloopvergunning en bouwplan geen beroep in te stellen.

's-Gravensloot 14

In december 2023 is door de gemeente Woerden een ontwerp wijzigingsplan gepubliceerd voor vergroting van het bouwvlak achter het boerenbedrijf 'Boer Bert' aan 's-Gravensloot 14.

Enige jaren geleden is het bouwvlak al een aanzienlijk stuk naar achteren uitgebreid om de bouw van een grote nieuwe stal mogelijk te maken. Deze stal staat hierdoor prominent in het open landschap. Gevraagd is

De werkgroep bestond gedurende de verslagperiode uit de volgende leden:

Hein Kuiper, *voorzitter*

Jan Knijff

Vacature

Contactadres:

Hein Kuiper, email: heinkuiper@kpnmail.nl
telefoon 0348 401435 of 06 10871071.

nogmaals een uitbreiding naar achteren met 80 meter, waardoor de karakteristieke openheid van de polder 's-Gravensloot nogmaals ernstig wordt aangetast.

Tegen dit voornemen heeft de werkgroep in januari 2024 een zienswijze ingediend. In de zienswijze wordt voorgesteld de uitbreiding niet achter, maar naast de huidige bebouwing te positioneren.

Begin september 2024 heeft een gesprek op locatie plaats gevonden met de gemeentelijke stedenbouwkundige, de gemeentelijke adviseur RO, de aanvrager en de werkgroep Kamerik van Stichting Hugo Kotestein.

Naar aanleiding van dit gesprek hebben wij begin oktober 2024 nogmaals ons alternatieve plan voor uitbreiding van het bouwvlak ingediend, zodat het open landschap niet verder aangetast wordt.

Hierop hebben wij tot op heden (januari 2025) geen reactie gehad.

Advieswerk

Waterschap: de werkgroep participeert in de begeleidingsgroep peilbesluit Kamerik. Dit project ligt al geruime tijd stil, mede in verband met wijzigende wetgeving.

SBB / Provincie Utrecht: de werkgroep participeert in de werkgroep herinrichting kade Kamerik Teylingens. De huidige kade wordt aan de zuidzijde uitgebreid met een klein natuurgebiedje van ca. 10 ha., waarvoor weilanden zijn opgekocht door SBB. Het wachten is op de wijziging van het Bestemmingsplan Buitengebied, waarvoor eind 2023 de procedure door de gemeente Woerden is gestart. Deze procedure loopt nog.

Gemeente Woerden: door de werkgroep is begin 2020 geparticipeerd in een adviesgroep voor het opstel-

len van een toekomstvisie voor de inrichting van de dorpskern Kamerik. Dit project ligt helaas al lange tijd stil. Herstart van dit project is in 2021, 2022 en 2023 toegezegd, maar tot op heden is er geen actie ondernomen. De stichting betreurt zeer dat hier kennelijk weinig aandacht voor is bij het gemeentebestuur. Dit betreuren wij te meer omdat de dorpskern (Rijks beschermd dorpsgezicht) overduidelijk toe is aan groot onderhoud. De bestrating is verzakt, het bomenbestand leidt een kwijnend bestaan. Na het opknappen van de onmiddellijke omgeving van de dorpsbrug in 2013, wacht de rest van de dorpskern al elf jaar op aansluitend groot onderhoud en aanpassing van de bestrating.

Dank zij de niet aflatende aandacht van de bewoners / eigenaren van de woningen in de beschermde dorpskern staan de woningen er over het algemeen prima bij. Des te schrijnender is het contrast met het achterstallig groot onderhoud van de openbare ruimte door de gemeente.

Particulieren: de werkgroep heeft enkele particuliere eigenaren geadviseerd in verband met plannen voor hun woning.

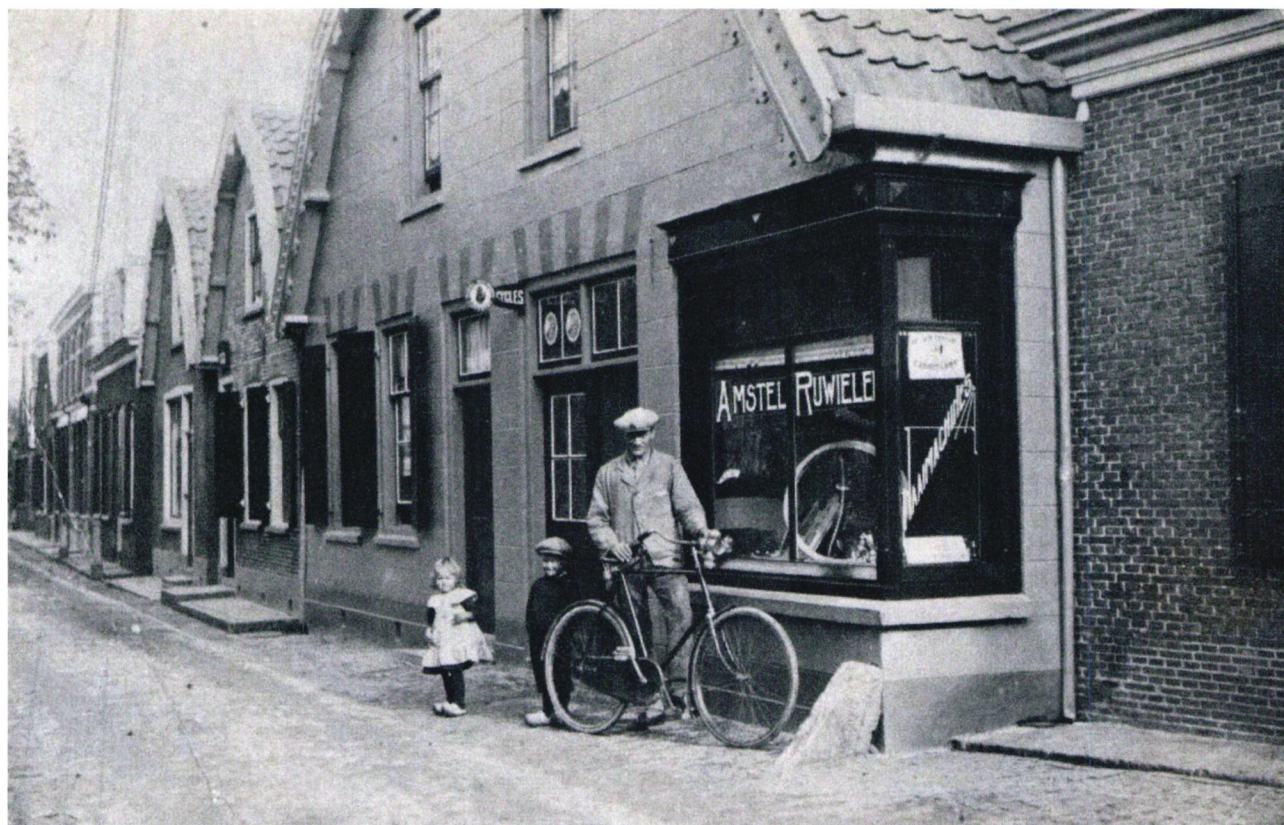
Bouw- en verbouwplannen: een tiental vergunningaanvragen zijn opgevraagd en beoordeeld op aantasting van monumentale of cultuurhistorische waarden. In de twee hierboven genoemde projecten hebben wij actie ondernomen.

Diversen

Wij betreuren de opheffing van Stichting Stadsherstel Woerden zeer.

De voorzitter van de werkgroep heeft op uitnodiging van de Lionsclub 'Woerden Castellum Laurum' een inleiding gehouden over het werk van onze stichting.

Werkplaats voor rijwielen en naaimachines.

Stoomgemaal Teylingens in Kamerik.

Oostsingel Woerden

werkgroep Woerden

Bestuurlijk

Wim van Tuijl heeft halverwege het jaar meegedeeld zich vanwege gezondheidsredenen terug te trekken als lid van de werkgroep. Wim was lid vanaf het jaar 2000. Hij heeft veel kennis van Woerdense situaties en panden. Hij heeft zich meer dan 20 jaar actief ingezet voor bescherming en behoud van het erfgoed in Woerden, waarvoor de werkgroep hem veel dank verschuldigd is.

Doelstelling

De werkgroep behartigt de belangen op het gebied van monumenten en cultureel erfgoed van de plaatsen Woerden met Barwoutswaarder, Rietveld en Zegveld. Woerden kreeg in 1372 stadsrechten.

De stad is van origine vestingstad en marktplaats. Op het omringende platteland waren het boerenbedrijf en de baksteenfabricage eeuwenlang de belangrijkste middelen van bestaan. Elementen van dit verleden zijn nog alom aanwezig.

Als werkgroep willen we die elementen bewaren en waar het kan zichtbaarder maken. We proberen dit te realiseren door advies, overleg, publicaties en - indien nodig - door bezwaar te maken.

Overleg en vergaderingen

In 2024 hielden we als werkgroep vijf vergaderingen. Daarnaast werden onderwerpen in kleinere groepen besproken.

In het verslagjaar is er door omstandigheden geen overleg geweest met de wethouder die monumentenbeleid in portefeuille heeft. In voorgaande jaren waren er wel overlegmomenten.

Activiteiten

Hectometerpalen

Een mooie prestatie in het afgelopen jaar is de redding van een reeks historische hectometerpalen. Deze stonden ooit langs de oude Rijksweg tussen Leiden en Utrecht. De weg volgde de Oude Rijn en liep in Woerden door de Voorstraat. In het begin van de 19de eeuw werd deze oude rijksweg bestraat.

Het zijn hectometerpalen van basaltlava met een oranje

De werkgroep Woerden bestaat uit:

Piet Brak, voorzitter

Gert Boelhouwer

Frank van Buren

Jan Willem Burggraaff

Luc van Dam

Anne de Goederen

Ed van Keimpema

Ernst Meijer

Lucienne Thomasse

Wim van Tuijl (tot juli 2024)

Cees Vermeulen

Frits Welling

kop en de afstand vanaf Den Haag erop geschilderd. Bij wegreconstructies in de loop der jaren zijn de meeste palen verdwenen. Maar in Woerden zijn nog 'vergeten' exemplaren te vinden.

Met dit onderwerp is werkgroepslid Ernst Meijer al enkele jaren bezig geweest. Toen in 2020 de Oostdam op de schop ging heeft Ernst er nog twee gered die erg verborgen stonden. Deze palen zijn weer teruggeplaatst toen het werk klaar was en sindsdien goed zichtbaar.

De historische hectometerpalen die nog aanwezig zijn langs de Leidsestraatweg, Westdam, Oostdam, Utrechtsestraatweg en Geestdorp, zijn door de werkgroep opgespoord. Een aantal stond erg verborgen, achter een heg of in de struiken. De gemeente was bereid om mee te werken aan het weer rechtzetten en omhooghalen. Sommige zijn iets verplaatst om ze beter zichtbaar te maken.

Het ophalen is gedaan door het gemeentelijk wijkteam. De afspraak was dat het schilderen van de palen door de werkgroep van Hugo Kotestein zou worden gedaan. Ernst Meijer ontmoette bij het schilderen van de eerste paal Guido Barnhoorn, bewoner van de Pannenbakkerijen. Hij bood aan om de authentieke afstands aanduidingen weer op de hm-palen aan te brengen. Dit is hem uitstekend gelukt. De palen vallen nu heel erg op, zeker ook in het donker.

Sommige palen bleken bij het ophalen 2 meter lang te zijn. De meeste palen zijn zeshoekig, sommige vijf- of zevenhoekig. De basaltpalen komen uit vulkanische gebieden en zijn in de natuur gevormd. Ze zijn niet behakt.

Er zijn tussen Blokhuisbrug en de Putkop bij Harmelen nu 12 hectometerpalen rechtgezet en geschilderd; ook staan de originele afstanden (oplopend van 50,7 tot aan 55,6) er weer op.

Mogelijk worden nog meer 'vergeten' exemplaren in Woerden teruggevonden. De kort geleden ontdekte paal 51,3 bij de Tournoystraat is al wel verplaatst maar moet nog worden geschilderd.

Orgelwerkplaats Achterstraat 37

Vanuit de werkgroep is er in 2023 bij de gemeente het verzoek ingediend om het pand Achterstraat 37 aan te wijzen als gemeentelijke monument. Het pand is in 1939 gebouwd in opdracht van de firma Mart Vermeulen te Woerden. Firma Vermeulen was ooit in Nederland een orgelbouwer van naam. Door heel ons land, maar ook over de grens in Duitsland en Denemarken zijn kerkorgels van dit bedrijf te vinden. De firma had het pand nodig als fabricagehal voor kerkorgels en voor opslag van orgelmateriaal.

Voor dit bijzondere bedrijfsgebouw heeft de werkgroep de monumentenstatus aangevraagd.

Bijzonder aan het pand is de lange gevel aan de Achterstraat met het grote aantal deuren en de doorlopende raampartij boven de deuren. Ook de dakconstructie is bijzonder.

Bij de bouw in 1939 zijn delen van twee rijen arbeiderswoningen uit de 19de eeuw, die op het bouwperceel stonden, opgenomen in het nieuw gebouwde pand. Intern zijn hiervan nog sporen te zien bij de kopgevels. Reden voor het verzoek van Stichting Hugo Kotestein is dat het karakteristieke pand past in de Achterstraat, die eeuwenlang het domein was van bedrijven. In de 17de en 18de eeuw waren hier kwekerijen, leerlooierijen en een wagenmakerij gevestigd. En in de 19de en eerste helft 20ste eeuw een drukkerij, slachterij, bakkerij, klompenmakerij en een orgelfabriek.

Door deze voormalige orgelwerkplaats aan te wijzen als gemeentelijk monument wordt zowel het bijzondere karakter van de straat als van het bedrijfsgebouw benadrukt. En is behoud voor de toekomst gewaarborgd. Het pand heeft voldoende mogelijkheden om er een passende nieuwe bestemming aan te geven.

Ons verzoek is door de gemeente in behandeling genomen en uitvoerig bestudeerd. Jammer is dat het college van B&W medio 2024 heeft besloten de status gemeentelijk monument niet toe te kennen aan het pand. Als argument voor dit teleurstellende besluit voert de gemeente aan dat door de huidige (bouwkundige) toestand er op dit moment te weinig argumenten zijn voor plaatsing van het gebouw op de lijst van erkende gemeentelijke monumenten.

Maar het college erkent wel het belang van het pand voor het zichtbaar houden van de bedrijvigheid die er in vroeger tijd was in dit stadsdeel. Bij de gemeente wordt nog gestudeerd op een mogelijkheid om het pand voor de toekomst te behouden door het toch een zekere mate van bescherming te geven. Daarbij hoort ook het meedenken over een nieuwe functie.

Rembrandtbrug

Vanaf 2019 heeft Stichting Hugo Kotestein geparticipeerd in de Adviesgroep Brug Woerden-West; het gemeentelijk project voor een 2de verkeersbrug over de Oude Rijn aan de westkant van Woerden. De adviesgroep is ingesteld bij de start van het project.

Het bebouwingslint in buurtschap Barwoutswaarder en het jaagpad uit 1664 zijn cultuurhistorisch gezien waardevolle elementen. Beide elementen zullen schade oplopen door de bouw van een nieuwe verkeersbrug met toevoerwegen. Toch zijn we meegegaan in de planvor-

ming omdat een oplossing nodig is voor de verkeersafwikkeling in Woerden-West. Planologisch gezien is de Rembrandtbrug dan de beste optie voor Woerden en cultuurhistorisch gezien de minst slechte oplossing. Halverwege het verslagjaar kwam naar buiten dat het project Rembrandtbrug stopt. De moeilijke financiële positie van de gemeente is de reden, onder andere veroorzaakt door forse kortingen op de uitkering van het Rijk in de eerstkomende jaren.

Klimaatdoelen

Om de klimaatverandering tegen te gaan maken Rijk, provincies en gemeenten plannen om grootschalig duurzame energie op te wekken uit wind en zon.

De gemeente Woerden heeft een Afwegingskader opgesteld om te kunnen bepalen waar ruimtelijk gezien in Woerden windmolens en zonnepanelen kunnen komen. In het afgelopen jaar heeft de gemeente een Toetsingskader opgesteld voor het beoordelen van concrete plannen voor windenergie in Reijerscop. Verder zijn bewonersavonden gehouden. De gemeenteraad gaat over het definitieve Toetsingskader besluiten.

Het provinciebestuur heeft kort geleden een groot onderzoek laten doen naar gebieden die in aanmerking komen voor het grootschalig opwekken van windenergie. Met name voor het geval dat plannen die gemeenten ontwikkelen onvoldoende zijn om samen het gestelde doel te halen; de provincie zal dan gebieden aanwijzen. Uit dit onderzoek is een kaart met mogelijke plekken voor meer windturbines in de provincie Utrecht naar buiten gebracht. De polders ten noorden van de kern Woerden zullen volgens deze kaart voorlopig vrij blijven van windturbines.

Defensie-eiland

De bouwactiviteiten op het Defensie-eiland (begonnen in 2014) zijn in 2024 met het gereedkomen van de Centraalbrug afgerond. Bij de aanleg van deze brug is rekening gehouden met de mogelijkheid om een gracht te graven tussen het Kasteel en het Defensie-eiland. Als dat gebeurt komt het Kasteel weer rondom in het water te liggen. Stichting Hugo Kotestein heeft in 2011 zes objecten, die bij jubilea van het militaire Centraal Magazijn tussen 1873 en 1973 zijn onthuld, in een boekje beschreven. Vier van de zes objecten konden worden opgespoord, waarvan er drie weer op het Defensie-eiland zijn teruggekeerd. Nog steeds ontbreekt het siersmeedwerk uit 1948 dat ooit aan de kopgevel van gebouw B hing. Herplaatsing is toegezegd maar om onduidelijke redenen is dit nog steeds niet uitgevoerd.

In 2024 kwam de Centraalbrug gereed.

Kasteel

Op de weergang van het Kasteel is aan de zuidkant op enig moment een gebouwtje geplaatst voor de opslag van horecameubels en tuingereedschappen. Dit is gebeurd zonder omgevingsvergunning aan te vragen. Het gebouwtje deed afbreuk aan de monumentaliteit en de uitstraling van het historische bouwwerk.

Het Kasteel van Woerden is een belangrijk Rijksmonument. Het is een blikvanger voor de stad Woerden. Bovendien is een stadskasteel - zoals dat sinds 1407 in Woerden staat - inmiddels zeldzaam geworden in Nederland; de meeste stadskastelen zijn in de 17de -19de eeuw verloren gegaan. Woerden heeft daarom een historisch bouwwerk in de stadskern om heel zuinig op te zijn.

Op de weergang van het Kasteel is het gebouwtje voor horecameubilair in 2024 verwijderd.

Mogelijk zijn de kritische opmerkingen van onze stichting over het storende gebouwtje op de juiste plaats geland. Het bouwsel is in de loop van 2024 verwijderd.

Exercitieveld

In juni 2021 is aan de gemeenteraad een voorstel voorgelegd met een aantal scenario's voor de bomen langs het Exercitieveld. De Raad koos voor het scenario waarin zoveel mogelijk kastanjabomen zouden blijven staan totdat ze aan het einde van hun natuurlijke bestaan zijn. Dit werd vervolgens het beleid. Al met al een goed resultaat vindt onze stichting. Daarnaast werd afgesproken dat op de open plekken jonge geschikte bomen van enig formaat zouden worden terug geplant.

Inmiddels zijn we ruim drie jaar verder, in deze jaren zijn opnieuw kastanjabomen weggehaald. Het wordt steeds kaler rond het veld. Helaas komt herplanting niet op gang.

Landgoed Bredius

Het Landgoed Bredius vierde in het afgelopen jaar het 200-jarig bestaan, met o.a. een tentoonstelling in het Centrum Natuur- en Milieueducatie en Informatiepanelen op locaties in het Landgoed.

Aan het eind van het jaar is door het Landgoed een Toekomstvisie gepresenteerd. Vanuit onze werkgroep is informatie verstrekt voor de panelen en zijn ideeën aangereikt voor de Toekomstvisie. Voor de Woerdense gemeenschap heeft het landgoed grote natuurlijke, cultuurhistorische en recreatieve waarde.

Hogewal

Een onderdeel van het Singelplan was om onderlangs de twee bolwerken bij de Hogewal een wandelpad aan te leggen en hiervoor een strook water van de binnengracht op te offeren. Stichting Hugo Kotestein had hier-

Nieuwe beschoeiing langs de bastions bij de Hogewal.

Bij een klein stukje wal staat geen beschoeiing.

over bedenkingen en heeft een studie verricht naar de vestingwerken van Woerden. In februari 2021 heeft de Stichting een onderzoeksrapport uitgebracht. Hieruit komt naar voren dat een doorgaand voetpad onderlangs de binnenwal en de bastions er nimmer is geweest. Voor de gemeente was dit aanleiding om het plan voor het voetpad onderaan de bastions te laten vervallen.

Ook werd toegezegd dat het grootste deel van de bomen op de taluds van de bastions zou blijven staan. Over de uitvoering zou nog nader worden gesproken.

Stichting Hugo Kotestein heeft meermalen voorgesteld om rond de bastions bij de Hogewal een onderwaterbeschoeiing van houten perkoenpalen aan te brengen. De grond onder de historische bastions en de aangrenzende singelbodem bestaat tot een flinke diepte uit een homogene zandbodem. Als gekozen wordt voor palen van voldoende lengte is een beschoeiing van perkoenpalen in dit geval prima geschikt om afkalving of afschuiving van de bastions te voorkomen; een gevaar dat in een rapport van Sweco (adviseur voor geotechniek) was aangedragen.

Ons voorstel heeft geen kans gekregen. De gemeente besloot langs de bastions bij de Hogewal een beschoeiing van hardhout en kunststof te plaatsen, die uitsteekt boven de waterlijn. In maart 2024 is de omgevingsvergunning verleend.

De uitvoering is in het najaar begonnen. Tot aan deze ingreep vertoonden de vier eeuwen oude bastions in aanleg nog altijd hun oorspronkelijke vorm. Nu het werk gereed is zien we langs de Hogewal een zeer strakke en onnatuurlijk ogende oeverlijn die weinig van doen heeft met het historisch gegroeide vestingwerk.

Bouwplan crematorium Geestdorp/Houtdijk

Eind 2023 is een aanvraag ingediend voor het realiseren van een Afscheidscentrum (met crematorium) op de locatie Geestdorp 48. Hier was tot enkele jaren geleden een agrarisch bedrijf gevestigd. Het bebouwde oppervlak zal in het ingediende plan fors toenemen.

Stichting Hugo Kotestein vindt het bouwplan veel te massaal voor dit open gebied. Het zal leiden tot een aantasting en verdichting van de oeverwal van de Oude Rijn door bebouwing en door extra verkeer en parkeervoorzieningen. Het geheel past niet in dit gebied.

Door het beëindigen van de agrarische activiteiten op Geestdorp 48 ontstaat juist de mogelijkheid om het

De werkgroep wijst een crematorium hier af.

aantal kubieke meters bedrijfsbebouwing sterk te reduceren. Door herinrichting zou het landschap weer zijn oorspronkelijke uitstraling kunnen krijgen. Dit laatste past in het beleid van de gemeente om de kernen Woerden en Harmelen gescheiden te houden. In de nieuwe Omgevingsvisie heet het beoogde buffergebied tussen Woerden en Harmelen 'De Groene Brug'. Deze titel zegt al genoeg over de intentie met het gebied.

De werkgroep Woerden heeft begin 2024 in een brief aan het gemeentebestuur erop aangedrongen niet mee te werken aan een bestemmingswijziging om een Afscheidscentrum op Geestdorp 48 mogelijk te maken.

In oktober heeft de initiatiefnemer een aangepast plan ingediend. Een deel van het beoogde bouwvolume wil men in het nieuwe plan ondergronds realiseren in een kelder.

Verder worden situering en vorm van de gebouwen anders, waardoor het geheel volgens de indieners een meer landschappelijk karakter krijgt. Voor autoverkeer zal het centrum alleen bereikbaar zijn via Geestdorp en niet via de smalle Houtdijk zoals in het vorige plan.

De aanpassingen in het bouwplan zijn voor onze werkgroep geen aanleiding om onze mening te veranderen. Het Afscheidscentrum past qua uitstraling en functie niet in deze landelijke omgeving. Bezoekers zullen vrijwel allemaal per auto komen. Dit levert veel extra verkeer op en vraagt om veel parkeerruimte. De bijzondere zichtlijnen in het gebied zullen hoe dan ook aangetast worden.

Voor de beoordeling van het ingediende plan mag de bouwmassa van het beëindigde agrarische bedrijf geen uitgangspunt zijn; de bouwmassa is grotendeels ontstaan na 1980 en is op zich al een planologische misser.

Bovendien moet het landelijk gebied van Woerden niet de vestigingsplaats worden van een functie die veel verkeer aantrekt zoals een crematorium. Deze functie zal door de ligging tussen Woerden en Harmelen veel toeloop krijgen vanuit de agglomeratie Utrecht met Nieuwegein en Leidsche Rijn.

Vestingraad

De Stichts-Hollandse Historische Vereniging (SHHV) en Stichting Hugo Kotestein (SHK) participeren in de Vestingraad. Samen met nog zes andere Woerdense erfgoedorganisaties zijn SHHV en SHK de stem van de erfgoedpartners in het overleg van de Vestingraad.

Werkgroepslid Frits Welling vertegenwoordigt Stichting Hugo Kotestein in dit overlegorgaan.

De focus van de erfgoedinstellingen ligt vooral op meer aandacht voor cultuurhistorie in de nieuwe plannen voor de Binnenstad.

In het afgelopen jaar is een belangrijk onderwerp uit het overleg van de Vestingraad overgeheveld naar een nieuw opgerichte stichting. De stichting vertegenwoordigt de sector vastgoed (verhuurders, winkels en bedrijven). Het gespreksonderwerp in de nieuwe stichting is 'de vitale binnenstad', ofwel het herverkavelen van de winkelvestigingen in de binnenstad.

Voor de 'achterblijvende' sectoren - de cultuurtak - voelt dit als een amputatie van de Vestingraad. De cultuurtak wil advies kunnen geven aan de vastgoedtak, en vindt dat dit in de statuten van de nieuwe stichting moet worden vastgelegd.

Bouwplannen

Als werkgroep volgen we de gepubliceerde bouwvergunningen voor monumenten en andere beeldbepalende gebouwen. Hierna noemen we er drie uit het afgelopen jaar.

Er komt een woning in de watertoren.

- Het eerste bouwplan werd begin 2024 ingediend. Het betreft het realiseren van een woning in de watertoren. In 1979 werd de watertoren buiten bedrijf gesteld. Sloop kon worden voorkomen door verkoop en het toestaan van woningbouw op de omringende grond, met als verplichting voor de nieuwe eigenaren om de toren te restaureren.

Een nieuwe bestemming bleef uit, hoewel hiervoor in de afgelopen 45 jaar wel pogingen zijn gedaan. In het nu ingediende plan worden enkele bouwkundige ingrepen gepresenteerd waardoor het mogelijk wordt om in de bovenste geleding een woonfunctie te maken. Aan de buitenkant zal de toren niet worden aangetast.

Onze stichting waardeert de inspanningen van de opdrachtgever en zijn adviseurs om alleen de allernoodzakelijkste bouwkundige veranderingen in het plan op te nemen. Dat de watertoren weer een functie krijgt zal positief overkomen bij het publiek. De toren is gebouwd in 1905 en is een mooi voorbeeld van een monument van bedrijf en techniek.

Bedrijfsgebouwen van Kaasgroothandel Treur aan Rietveld.

- Het tweede bouwplan is ook van begin 2024. Het betreft de aanvraag voor een uitbreiding van de bedrijfsgebouwen van Kaasgroothandel Treur aan Rietveld. In 1980 heeft firma Treur zich aan Rietveld gevestigd. Het bedrijf kreeg toen een bouwvergunning voor een woonhuis met drie kaashallen op een perceel grond langs de Oude Rijn. Hier stonden voorheen loodsen van houthandel Van Winterswijk. In 1993 en 2016 zijn er verbouwingen geweest aan het complex. De toevoeging in 2016 is een strak vormgegeven gebouw aan de linkerkant.

Het open landschap van Rietveld met de Oude Rijn en de bebouwingslinten aan de rivier- en landzijde heeft een hoge kwaliteit. Kaashandel Treur is dus gevestigd in een 'gevoelig' gebied. Bij het ontwerp van de nieuwe vestiging in 1980 is daar rekening mee gehouden. De geschakelde plattegronden en het ritme van de daken lijken ontworpen te zijn in harmonie met de omgeving. Ook met de bocht in de rivier en de straatweg is rekening gehouden.

In de nieuwste aanvraag gaat het opnieuw om uitbreiding van de opslagruimte. Het wordt steeds lastiger om dat te realiseren in overeenstemming met de omgeving. De uitkomst zal zijn dat men verder de hoogte ingaat of dichter naar de rivier toe.

Als wakers over het gebouwde erfgoed en het cultuurlandschap vinden wij dat groei aan Rietveld voor dit bedrijf niet nog tientallen jaren kan doorgaan. Een tweede vestiging elders is een betere oplossing. Onze mening over deze aanvraag is aan de gemeente doorgegeven.

- Het derde bouwplan dat onze aandacht had is het plan voor het renoveren van een winkelpand met bovenwoningen op adres Voorstraat 18/Rijnstraat 17. In de aanvraag voor herontwikkeling is sprake van een zeer

Geen renovatie maar complete nieuwbouw op Voorstraat 18.

grondige verbouwing en renovatie, waarbij delen van de constructie zullen worden hergebruikt. Het einddoel is het realiseren van 2 winkels met er boven 6 stadsappartementen.

Het gaat hier om winkelpanden die doorlopen van Voorstraat naar Rijnstraat, de zijgevel grenst aan de St. Janssteeg. Eigenlijk is dit geen steeg, maar een heel smalle straat die veel gebruikt wordt als doorloop van Voorstraat naar Rijnstraat. Dit laatste vraagt om een zorgvuldig ontwerp voor het herontwikkelingsplan.

Tijdens het vergunningentraject blijken er veel wijzigingen te zijn aangebracht in het bouwplan. Het eindresultaat is dat de bestaande gebouwen tussen Voorstraat en Rijnstraat volledig zijn gesloopt, gevolgd door complete nieuwbouw. Het aanzicht van de St. Janssteeg is verbeterd door de bouwactiviteiten. Voor de Rijnstraat geldt dat per saldo ook.

Voor de gevelwand in de Voorstraat betekent de nieuwbouw een achteruitgang. De gevels boven de winkelpuien in de Voorstraat zijn vaak nog heel authentiek en laten een beeld zien uit meerdere eeuwen. De gevel van Voorstraat 18 lijkt nu historisch, maar is het niet.

Als monumentenstichting vinden wij dat volledige afbraak van panden in Voorstraat en Rijnstraat bij functiewijziging moet stoppen. Indieners van bouwplannen moeten ertoe aangezet worden zoveel mogelijk onderdelen van de bestaande gebouwen te handhaven.

Gerestaureerde woningen aan de Havenstraat.

Stichting Stadsherstel Woerden

In 2008 werd Stichting Stadsherstel Woerden opgericht, dit op initiatief van de gemeente Woerden en Stichting Hugo Kotestein. Het doel van Stichting Stadsherstel was het restaureren van cultuurhistorisch waardevolle en monumentale gebouwen in de gemeente Woerden. De stichting wilde proberen om panden te kopen en na restauratie weer te verkopen.

In de praktijk bleek het moeilijk te zijn om panden te verwerven, eenvoudigweg omdat er geen geschikte objecten op de markt kwamen.

In 2011 was het toch eindelijk raak. De stichting wist het perceel Havenstraat 38-40 te verwerven, een blokje arbeiderswoningen uit ongeveer 1850. Hierin zijn na restauratie van het pand vier woningen voor starters gemaakt en vervolgens verkocht. In 2015 werd de 'burgemeesterswoning' Rietveld 25/25a aangekocht en na restauratie weer verkocht.

Omdat het al lange tijd niet meer lukte een te restaureren pand tegen een acceptabele prijs aan te kopen heeft het bestuur in het afgelopen jaar besloten de stichting op te heffen. Inmiddels is de opheffing een feit.

Als in de komende jaren er een historisch pand zou zijn in Woerden waarvoor restauratie onder de vlag van een instelling voor stadsherstel de oplossing is, kan vermoedelijk een beroep worden gedaan op een dergelijke stichting in een naburige gemeente.

Vanaf de start tot aan de opheffing van Stichting Stadsherstel Woerden hebben afgevaardigden van Stichting Hugo Kotestein bestuursfuncties vervuld.

Gerestaureerde burgemeesterswoning aan het Rietveld.

STICHTING

HUGO KOTESTEIN

www.hugokotestein.nl